Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

KEHA/2345/2016

29.9.2016

EDUSKUNTA

Työ- ja elinkeinojaosto

Asia: HE 134/2016 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2017

Asiantuntijalausunto ja kuuleminen työ- ja elinkeinojaostossa 30.9.2016

Uudenmaan ELY-keskus

**Kotouttaminen**

Suomeen tuli vuonna 2015 ennätykselliset 32 500 turvapaikanhakijaa. Pian tulijoiden määrä väheni siten, että turvapaikanhakijoita oli vuonna 2016 syyskuun alkuun mennessä noin 4250. Uudenmaan TE-toimiston palveluissa ja ELY-keskuksen hankkimassa kotoutumiskoulutuksessa valmistauduttiin viime kesänä ja viimeistään syksyyn mennessä hyvin suureen asiakasmäärään. Myönteisiä päätöksiä tuli kuitenkin ennakoitua vähemmän ja hitaampaan tahtiin kuin oli ennakoitu. Vuoden 2015 tulijoiden päätökset luvattiin viimeistään elokuun loppuun mennessä, mutta nyt niitä odotetaan vuoden 2016 loppuun mennessä. Maahanmuuttovirastossa odottaa käsittelyä tällä hetkellä vielä yli 12 000 hakemusta.

Valtion talousarvio panostaa vahvasti turvapaikanhakijoiden päätösprosessiin ja vastaanottokeskuksien majoitusaikaa yritetään perustelluista syistä saada mahdollisimman lyhyeksi. Maahanmuuttovirasto on saanut valtavan suuren työntekijäresurssin, jonka tavoitteena on purkaa syntynyttä päätösruuhkaa.

Määrärahojen selvitysosassa todetaan, että maahanmuuttajien eheän kotouttamisprosessin ja palvelujen oikea-aikaisen saatavuuden varmistamiseksi vahvistetaan maahanmuuttajien alkuvaiheen palvelua. Vuonna 2016 TE-toimistoihin ja ELY-keskuksiin saatiin työntekijäresurssia, jonka tarkoitus oli vastata kasvavaan asiakasmäärään ja erityisesti alkuvaiheen palvelutarpeeseen. Määrärahan muutos oli tältä osin hyvin perusteltu ja odotettu ja esimerkiksi Uudenmaan TE-toimistossa työ pystyttiin organisoimaan siten, että uudet TE-toimiston asiakkaat pääsevät palveluihin jo sinä aikana, kun he oleskeluluvan saatuaan asuvat vielä vastaanottokeskuksessa. Määrärahalla pystyttiin palkkaamaan erityisesti työntekijöitä, jotka pystyivät useimpien asiakkaiden osalta palvelemaan heitä heidän omalla äidinkielellään. Nyt ennakkotietojen mukaan TE-toimiston lisäresurssi on pienenemässä valtakunnallisesti alle puoleen ja hyvää työmallia ei todennäköisesti pystytä jatkamaan. Suurimmaksi kipukohdaksi näyttää muodostuvan palvelujen poukkoilevuus ja lisäresurssien ajoittamisen epäonnistuminen. Suuri osa myönteisistä päätöksistä on vielä tulossa, koska päätökset ovat viivästyneet ennalta tiedotetusta aikataulusta.

Sekä TE-toimistossa että ELY-keskuksessa hyvän alkuvaiheen palvelukokonaisuuden tarjoaminen on tällä hetkellä enemmän kiinni työntekijämäärän pienentymisestä kuin palveluihin tarkoitettujen määrärahojen riittämättömyydestä. Kotoutumiskoulutus on uusien opetussuunnitelmien perusteiden uudistumisen jälkeen muuttunut en-

UUDENMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS
**Kutsunumero 0295 021 000** Opastinsilta 12 B PL 36
www.ely-keskus.fi/uusimaa 00520 Helsinki 00521 Helsinki

tistä enemmän eri maahanmuuttajaryhmille räätälöitäväksi. Erilaisten koulutusvaihtoehtojen suunnittelu, kilpailuttaminen ja laadun seuraaminen vaatii henkilöresurssia, jota ollaan nyt pienentämässä. Tiivistettynä voi todeta, että talousarviota tehtäessä ei ole täysin ymmärretty, että kansainvälistä suojelua saavien tehokas kotouttaminen on tavoitteena vähintään yhtä tärkeä päämäärä tulevaisuuden kannalta kuin turvapaikanhakijoiden nopea päätösprosessi. Määrärahojen kehityssuunta on ollut oikeansuuntainen, mutta määrärahoja täytyy suunnata enemmän myös siihen käytännön kotouttamistyöhön, jonka tarve on lisääntynyt kansainvälistä suojelua saavien määrän kasvaessa.

Valtion kunnille maksamien korvausten osalta määrärahojen kasvu on perusteltua, koska korvausten piirissä on jatkossa huomattavasti enemmän kansainvälistä suojelua saavia henkilöitä kuin aikaisemmin. Laskennallisia korvauksia ollaan automatisoimassa, mikä on korvauksiin liittyvän työn kannalta hyvä kehityssuunta. Tällä hetkellä korvaukset kunnille ovat jääneet kustannusten yleisestä kehityksestä jälkeen ja kuntien saamaa tukea täydennetään työ- ja elinkeinoministeriön Sylvia-hankkeen taloudellisen tuen avulla. Jatkossa myös erityiskustannusten korvausprosessia, joka aiheutuu esimerkiksi pitkäaikaissairaudesta, tulee yksinkertaistaa. Valtion maksaman tuen avulla kunnilla on mahdollisuus tukea esimerkiksi alaikäisenä tulleita nuoria, jotka tarvitsevat perheryhmäkoteja, tuettua asumista ja täysi-ikäistymisen jälkeen myös riittäviä jälkihuollon palveluita. Kunnille täytyy varmistaa riittävä taloudellinen tuki myös tulevien organisaatiomuutosten ja valtionosuusjärjestelmän uudelleen suunnittelun yhteydessä. Riittävä korvaustaso voi varmistaa sen, että kunnat voivat tehdä omalta osaltaan tehokasta kotouttamistyötä ja kunnat sitoutuvat kansainvälistä suojelua saavien vastaanottoon myös tarjoamalla nyt kipeästi tarvittavia ELY-keskusten kanssa neuvoteltuja kuntapaikkoja.

Anna Viitanen

Yksikön päällikkö

Jaana Suokonautio

Maahanmuuttopäällikkö